Skolframgång i det mångkulturella samhället

Stefan Lund
Stefan.Lund@lnu.se

Två bilder om det mångkulturella

- **Betoningen av olikhet** – Bygger på att olikhet är något självklart gott som ska tillvaratas och ses som en tillgång. Svenskhet som norm, vi och dem, studier av hur olika maktstrukturer och en reglering av minoritetselever; etnifiering, rasifiering. Om rasism. Mindre intressant inom denna forskningsinriktning är hur samhället ska hållas samman.
- **Betoningen av likhet** – skolan är en universell institution som ska värna demokratiska värden. I detta perspektiv utgör utvecklingen av olika typer av religiösa friskolor, skolprofilering etc. ett hot mot skolans universella uppdrag.

Teoretisk utgångspunkt

- **Civilsfär** och inkorporering – skolan har som övergripande funktion att ”laga sprickor i samhällsväven”
- **Assimilation –** hemma kan du vara som du är, men i det offentliga ska du vara som oss
- **Sammanbindning** – möten i skolan kan innebära att eleverna börjar uppfatta varandra som mer lika än de tidigare trott. Olika etniska grupper smälter samman till en mer samlad identitetskategori. Normativt problematiskt eftersom det fortsatt är majoritietsbefolkningen som utgör norm.
- **Mångkulturell inkorporering** – bygger på medmänsklighet och solidaritet för den andre. Jag känner dig inte men jag respekterar dig av princip. Individens rätt till autonomi har förvisso alltid varit osäker men fundamentalt sammanflätad med en känsla av att alla individer hör till samma mänsklighet buren av gemensamma solidaritetskänslor för såväl det olika som det gemensamma.

Myten om meritokratin

- Minoritetsrevolutionen – alla elever oberoende av social- och kulturell bakgrund har rätt att utbilda sig
- Det är enbart individens kognitiva förmåga, ansträngningar och ambition som påverkar skolresultatet
- Mängd forskning visar att föräldrarnas ekonomiska och kulturella kapital påverkar skolresultaten
- Skolsystemet och samhälleliga strukturer påverkar skolresultaten

Skolsegregation - NA

Skola/ genom-snittsbetyg	**Scientia** (305)	**City Academy** (289)	**New Method** (232)	**Central** (227)	**Langlet** (227)	Sig
1:a gen	0	14	31	42	51	0.000
2:a gen	4	20	46	46	30	0.000
Hög utb	88	83	69	76	59	0.005
I arbete	100	89	82	73	64	0.000
Hyr boende	0	31	54	59	56	0.000
Äger bil	100	90	89	91	68	0.000
Avgångs-betyg	18,9	16,3	13,7	-----	13,1	

Tre skolstrategier

1) Försöker få eller behålla de ”rätta eleverna”
    a) rykte-marknadsföring
    b) omstrukturering av program
2) ”Alla är elever”
3) Vi har de elever vi har!

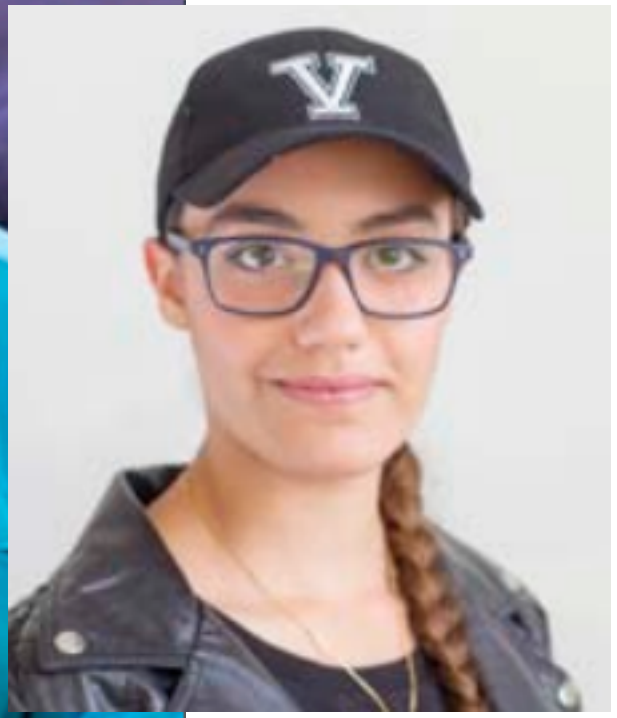

Kosmopolitiska skolan

Omstrukturering av program

Strategi 1. Förändra/bevara skolans symboliska gränser

- Skolans VI – dess skolkultur definieras genom:
  1. ”Vi och dem”
  2. Utbildningsmarknadens praktik
  3. Elevers emotionella handlingar i förhållande till skolans symboliska gränser
  4. Skapar sociala gränser mellan skolor och mellan olika elevgrupper på en skola
- Elever som inte ser ut på ett visst sätt och/eller beter sig på ett visst sätt exkluderas dels i sitt skolval och dels inom skolan

Strategi 2 – förnekar olikhet och kontextens betydelse

- Alla är lika! Alla är elever, vi behöver inte bry oss om att de har skilda kulturella identiteter eller erfarenheter!
- Barn är barn – det räcker om jag kan mitt ämne bra
- Jag behöver inte förstå och förhålla mig till skolans historia och barnens erfarenheter
- Undviker att se etnicitet och dess betydelse för interaktionen i klassrummet/skolan. Etnicitet saknar betydelse för elevernas resultat.
- Problemet är att svenskhet (etnicitet och beteenden) utgör norm för skolkultur och undervisning
- Assimilation som övergripande princip för integration/lärande
- Hur formas identiteten och synen på skola och lärande för dessa osynliga elever?

Strategi 3: Utgå från de elever som finns på skolan

Inre skolvillkor:

- *Kunskap och tydliga mål för lärande*
- *Stödjande pedagogisk praktik* (matematikverkstad/språkverkstad)
- *Relationell pedagogik* (lärare som vill vara med elever och som bemöter dem med tilltro, erkännande och respekt)
- *Svenska språket*
- *Elevers egenansvar*

Strategi 3 forts…

Yttre skolvillkor:

- Lärande identitet från hemlandet
- Föräldrars förväntningar på skolframgång
- Stödjande nätverk av andra migrantfamiljer
- Höga förväntningar och motivation för studier OCH en skolkultur som motsvarar elevernas förväntningar och motivation

Strategi 3. Eleverna…

- Kvantitativ studie n= 925. Vilka går det bättre för och varför?

1. Generellt har elever med utländsk bakgrund
2. högre motivation för studier
3. Lärares förväntningar viktigare för elever med utländsk bakgrund
4. Intressanta diskussioner på lektionerna och andra elever som vill prata om skolarbete
5. Erkännande – lärarna bryr sig om hur jag mår, jag kan vara mig själv (gäller samtliga elever)
6. En mångkulturellt informerad skolkultur där eleverna känner sig sedda och respekterade för vilka de är har stora möjligheter att lyfta skolprestationer speciellt för elever med utländsk bakgrund

Skolkultur och skolframgång

- City Academy – assimilation
- Langlet – mångkulturell inkorporering

Vad ska vi undvika om vi vill bedriva en undervisning som leder till lärande?

- Föreställa oss att utbildningssystemet är likvärdigt öppet för alla
- Föreställa oss att alla barn och unga i skolan enbart är elever
- Föreställa oss att en skolkultur som eftersträvar assimilation passar alla
- Föreställa oss att vissa sociala och etniska grupper av elever kan prestera men andra kan det inte
- Föreställa oss att alla skolor och utbildningsmiljöer är lika

Hur skapas undervisning som leder till lärande?

- *Utbildningspolitik:* minska skolsegregration och eftersträva peer-effect
- *Skolkultur:* Utvecklandet av elevers lärande identitet och självbemästrandets mönster förstärks av en skolkultur som beaktar erkännande och mångkulturell inkorporering
- *Lärare:* måste tro på elevernas kognitiva förmåga och via den sociala omsorgen av eleverna skapa relationer där de *lär sig att de kan lära sig genom att lära sig*
- *Elever:* Satsa på svenska språket utan att överge sin kulturella tillhörighet och hemspråk